

REFERAT Udsatterådet d. 09-12-2024

Mødedato Mandag d. 09. december 2024 kl. 08:00

Mødested Regionshuset Aarhus, mødelokale 13, OPA 15

Indholdsfortegnelse

Velkomst og program for mødet.....	3
Tema: Udfordringer i forhold til lighed i sundhed - fra et foreningsperspektiv.....	4
Tema: Konkretisering af Udsatterådets mærkesager.....	5
Oplæg og dialog med professor og praktiserende læge Mogens Vestergaard.....	7
Godkendelse af referat og opfølgning på sidste møde.....	8
Aktuelt fra foreningerne i Udsatterådet.....	9
Aktuelt fra Region Midtjylland.....	10
Godkendelse af mødeplan for 2025.....	11
Gensidig orientering.....	12
Mødedeltagelse.....	13

Punkt 1: Velkomst og program for mødet

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

Ditte Fredensborg, forperson for Udsatterrådet, byder velkommen til mødet og præsenterer programmet for mødet.

Beslutning

Ditte Fredensborg bød velkommen til mødet og gennemgik kort programmet.

Punkt 2: Tema: Udfordringer i forhold til lighed i sundhed - fra et foreningsperspektiv

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

På mødet i Udsatterådet den 30. august 2024 præsenterede repræsentanterne for foreningerne i Udsatterådet, hvad de hver især ser som de store og vigtigste udfordringer for deres målgruppe - med fokus på målet om at skabe større lighed i sundhed.

Formålet var at give medlemmerne af Udsatterådet en fælles viden om væsentlige udfordringer i forhold til rådets målgrupper til det videre arbejde i Udsatterådet med "mærkesager".

Der er vedlagt en opsamling på denne drøftelse.

For de medlemmer af Udsatterådet, der ikke havde mulighed for at deltage i mødet den 30. august 2024, er der på mødet mulighed for, at de på samme vis kort kan præsentere, hvad de ser som de store og vigtigste udfordringer for deres målgruppe og dermed supplere den fælles viden i Udsatterådet.

Som på mødet den 30. august 2024 kan det være med udgangspunkt i følgende:

1. Kort beskrivelse af de borgere i Udsatterådets målgruppe, som foreningen arbejder for.
2. Hvor møder målgruppen Region Midtjylland?
3. Hvilke generelle/strukturelle/organisatoriske mv. udfordringer ser foreningen, at der er i forhold til at styrke lighed i sundhed for disse borgere - i forhold til de ydelser, som Region Midtjylland leverer/mangler (gerne på det politiske plan).
4. Hvilke aktuelle udfordringer ser foreningen aktuel i forhold til at styrke lighed i sundhed for disse borgere - i forhold til de ydelser, som Region Midtjylland leverer/mangler.
5. Eventuelle forslag til, hvordan der kan arbejdes med at reducere/fjerne de generelle og konkrete/aktuelle udfordringer for borgerne i målgruppen.

Beslutning

Mette Møller Løvstad fra Center for seksuelt misbrugte fortalte om de udfordringer, man ser fra centrets side i forhold til ulighed i sundhed for de borgere, de møder i centret.

Det største problem er, at det for mange først bliver italesat sent, at de har været udsat for et overgreb. Og at de derfor oplever mange senfølger, da der ikke bliver taget hånd om følgerne af overgrebet tidligt. Til gengæld kommer borgerne relativt tidligt i kontakt med psykiatrien, som følge af deres problemer, men desværre ofte uden, at det linkes til overgrebet. Det er først, når man begynder at arbejde med afsæt i overgrebet, at der for alvor kan ske en bedring og en forståelse fra borgerens side af, hvorfor de har de problemer, de har.

Det er opfattelsen, at der er en vis berøringsangst med problematikken om seksuelle overgreb. Der er derfor behov for mere viden til de praktiserende læger, psykiatrien m.fl. om følgerne af seksuelle overgreb og de traumer, det kan medføre.

Der var i forlængelse af Mette Møller Løvsstads oplæg en drøftelse af behovet for en mere traumebevidst/-fokuseret tilgang i sundhedsvæsenet. Det blev udtrykt som, at der er behov for et skifte fra de professionelle behandleres side fra "hvad er der galt med dig" til "hvad er der sket for dig".

Bilag

Opsamling på foreningernes oplæg på mødet den 30. august 2024

Punkt 3: Tema: Konkretisering af Udsatterådets mærkesager

1-01-81-11-23

Resume

Udsatterådet har aftalt, at rådet vil prioritere at arbejde med et overordnet tema om dialog og etik. På mødet drøftes en konkretisering af dette arbejde.

Indstilling

Det indstilles,

at Udsatterådet drøfter en konkretisering af det overordnede tema "Dialog og etik - teori/praksis - samspil mellem Region Midtjylland og personer i sårbare positioner i et antal mærkesager".

Sagsfremstilling

På mødet i Udsatterådet den 19. juni 2024 aftalte rådet, at man fremadrettet vil tilrettelægge arbejdet i Udsatterådet ud fra to spor:

1. Rådgivning i konkrete sager (høringer, aktuelle sager, sager fra Udsatterådets medlemmer mm.), og
2. Fokuseret arbejde med nogle få mærkesager.

På Udsatterådet møde den 30. august 2024 var der en grundig drøftelse af mulige mærkesager. Udsatterådet aftalte som konklusion på drøftelsen, at rådet vil arbejde ud fra det overordnede tema: "Dialog og etik - teori/praksis - samspil mellem Region Midtjylland og personer i sårbare positioner". Udsatterådet aftalte endvidere, at det overordnede tema skal konkretiseres på mødet her i december 2024.

Det indstilles, at Udsatterådet drøfter, hvordan det overordnede tema kan udmøntes i en række mere konkrete mærkesager, som Udsatterådet skal arbejde med i den kommende periode.

Arbejdet med mærkesager

Udsatterådet har tidligere aftalt følgende om, hvordan der kan arbejdes med "mærkesager".

Udsatterådet udvælger i fællesskab nogle relativt få "mærkesager", som Udsatterådet mener er vigtige for at indfri målsætningen om mindre ulighed i sundhed generelt eller for en konkret målgruppe. Udsatterådet vil dermed kunne dykke dybere ned i nogle få helt væsentlige problemstillinger og arbejde kontinuerligt med dem over en periode. Formålet er at udarbejde anbefalinger til mindske af ulighed i sundhed i relation til emnet til Region Midtjyllands politiske og administrative system.

Der er aftalt følgende arbejdsform i forhold til mærkesagerne:

- Der udarbejdes en beskrivelse af problemstillingen/udfordringen ud fra følgende input:
  - En beskrivelse af problemstillingen
  - Relevante (eksisterende) data om problemstillingen
  - En beskrivelse af Region Midtjyllands eksisterende indsats i forhold til problemstillingen samt planer for kommende indsatser
  - Udsatterådets viden om problemstillingen
  - Eventuel indhentning af viden fra andre aktører eller målgrupper, der ikke er repræsenteret i Udsatterådet.
- Udsatterådet drøfter problemstillingen/udfordringen og mulige tiltag/løsninger, der kan bidrage til at mindske ulighed i sundhed i relation til emnet.
- På baggrund af beskrivelsen og Udsatterådets drøftelse udarbejdes anbefalinger til Region Midtjyllands politiske og administrative system mm.
- Anbefalingerne godkendes på et møde i Udsatterådet.

Beslutning

På Udsatterådet møde den 30. august 2024 var der en grundig drøftelse af mulige mærkesager. Udsatterådet aftalte som konklusion på drøftelsen, at rådet vil arbejde ud fra det overordnede tema: "Dialog og etik - teori/praksis - samspil mellem Region Midtjylland og personer i sårbare positioner".

Der var på mødet en fortsat drøftelse af mærkesager for Udsatterådet med henblik på en konkretisering af en eller flere mærkesager. I drøftelsen var der blandt andet interesse for at arbejde med traumebevidst tilgange, ledelse, sundhedskompetencer samt at følge implementeringen af den nye sundhedsreform. Der var ligeledes stor fokus på

en tilgang, hvor "systemet ikke kan sige nej" og en tydelig forpligtende tilgang fra regionens side til at styrke ligheden i sundhed for Udsatterådets forskellige målgrupper.

Udsatterådet aftalte følgende som konklusion på drøftelsen om det videre arbejde med mærkesager:

- Udsatterådet arbejder med afsæt i det overordnede tema om "Dialog og etik - teori/praksis - samspil mellem Region Midtjylland og personer i sårbare positioner".
- Udsatterådet følger og kommer med indspil i forhold til implementeringen af den nye sundhedsreform i forhold til betydningen for Udsatterådets målgrupper. Udsatterådets perspektiv er, at reformen skal medføre en reel forandring mod større lighed i sundhed for de mest udsatte borgere.
- Udsatterådet arbejder i første omgang med to konkrete mærkesager:
  - Styrkelse af den traumebevidste og traumefokuserede tilgang i sundhedsvæsenet i Region Midtjylland.
  - "Systemet kan ikke sige nej" – bidrage til en tilgang om, at sundhedsvæsenet skal påtage sig et større ansvar for de udsatte borgere. Fx gennem fokus på dette i ledelserne på alle niveauer, styrkelse af sundhedskompetencer mm.

Punkt 4: Oplæg og dialog med professor og praktiserende læge Mogens Vestergaard

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

Professor og praktiserende læge Mogens Vestergaard besøger Udsatterådet for at drøfte ulighed i sundhed.

Mogens Vestergaard har en omfattende viden om ulighed i sundhed. Dels fra sit arbejde som praktiserende læge i en lægeklinik i Grenaa og dels via sin ansættelse som professor i almen medicin på Aarhus Universitet, hvor han beskæftiger sig med kliniske epidemiologiske studier om multisygdom, psykiatriske lidelser og ulighed i sundhed med udgangspunkt i almen praksis. Herudover har han blandt andet også været medlem af sundhedsstrukturkommissionen.

Mogens Vestergaard vil på mødet indledningsvist fortælle om, hvad han ser som de vigtigste udfordringer og barrierer for at mindske uligheden i sundhed i Danmark.

Der vil herefter være en dialog med Mogens Vestergaard om indsatser og muligheder for at mindske ulighed i sundhed med fokus på de ansvarsområder, der varetages af regionerne (hospitaller, psykiatri, praktiserende læger og speciallæger m.fl.). Der vil her være en kobling til Udsatterådets arbejde med mærkesager.

Som baggrund for drøftelsen på mødet kan blandt andet henvises til Behandlingsrådet. Behandlingsrådet udarbejder årligt en analyse for Sundhedsministeriet og Danske Regioner, der undersøger uligheder i behandling og sundhedstilbud blandt forskellige patientgrupper i Danmark. Analyserne vedrørende ulighed i sundhed er en særskilt opgave under Behandlingsrådets portefølje og udarbejdes i samarbejde med forskere, kliniske eksperter og patientrepræsentanter. Behandlingsrådets nyeste analyser af ulighed i sundhed kan ses her: [Ulighed i sundhed](#).

Der kan endvidere henvises til Sundhedsstyrelsens arbejde med ulighed i sundhed: [Ulighed i sundhed - Sundhedsstyrelsen](#). Her kan man eksempelvis få viden om Sundhedsstyrelsens anbefalinger om styrkelse af sundhedskompetencer som en af måderne til at arbejde med at mindske ulighed i sundhed.

Beslutning

Professor og praktiserende læge Mogens Vestergaard holdt et oplæg for Udsatterådet om de vigtigste udfordringer og barrierer for at mindske uligheden i sundhed i Danmark.

Mogens Vestergaard fortalte blandt andet om den "omvendte omsorgslov", der består i, at der er flest sundhedskompetencer, hvor borgerne er sundest – og omvendt.

Der blev også beskrevet et konkret tiltag om "stjerne-patienter", som praktiseres i Mogens Vestergaards praksis i Grenaa. Her prioriteres indsatsen for de svageste borgere meget højt.

Ifølge Mogens Vestergaard er der p.t. et unikt "vindue", hvor man kan beslutte at gøre noget effektivt for at mindske uligheden i sundhed i Danmark, herunder ændre den omvendte omsorgslov. Det skyldes de politiske enighed på tværs af partierne i Folketinget om at styrke sammenhængen og ligheden i sundhedsvæsenet gennem en sundhedsreform. I sundhedsreformen er der bl.a. en række tiltag i forhold til lægedækning, der peger i den rigtige retning.

De politiske beslutningstagere – både centralt og lokalt i regioner og kommuner - skal have vilje og mod til at gribe denne mulighed. Det kræver en differentieret indsats, hvor de "svageste" borgere får mest hjælp, hvis vi skal mindske uligheden i sundhed. Det vil omvendt medføre, at de ressourcestærke borgere vil opleve et fald i servicen fra sundhedsvæsenet. Dette skal man politisk kunne håndtere.

Der er i den forbindelse brug for at få mere viden om, hvad der sker inde i sundhedsvæsenet i forhold til borgerne/patienterne. Den viden har vi ikke i dag, men den er nødvendig for at skabe den rette forandring.

Der er ligeledes brug for en kulturændring i samspelet mellem sundhedspersonalet og patienter og pårørende. Herunder et andet sprogbrug, der ikke pålægger patienterne skyld.

Fra foreningerne i Udsatterådet blev der endvidere peget på, at der mangler et samlet overblik/"en håndbog" med de tilbud, der er til borgerne, i region, kommuner og foreninger m.fl. Der er en oplevelse af, at borgere måske ikke får det rette tilbud, fordi der ikke er kendskab til det i andre sektorer eller i civilsamfundet.

Der var i forlængelse af oplægget en drøftelse af muligheder for at styrke lighed i sundhed, herunder i forhold til de mærkesager, som Udsatterådet vil arbejde med. Der blev i den forbindelse peget på, at konkrete historier, der viser uligheden i sundhed, har en stor gennemslagskraft. Det blev aftalt, at Udsatterådet vil samle et katalog af konkrete borgerhistorier, der underbygger og illustrerer Udsatterådets mærkesager og anbefalinger.

Punkt 5: Godkendelse af referat og opfølgning på sidste møde

1-01-81-11-23

Resume

Godkendelse af referat fra mødet den 30. august 2024 i Region Midtjyllands Udsatteråd samt opfølgning fra sidste møde.

Indstilling

Det indstilles,

at referatet godkendes.

Sagsfremstilling

Godkendelse af referat fra mødet den 30. august 2024 i Udsatterådet.

Referatet samt en opsamling på foreningernes oplæg om udfordringer mm. er vedlagt.

Der orienteres endvidere om opfølgning på mødet den 30. august 2024.

Beslutning

Udsatterådet godkendte referatet.

Der blev i den forbindelse orienteret om, at Præhospitalet deltager på Udsatterådets næste møde den 28. februar 2025 med henblik på en drøftelse af, hvordan Præhospitalet kan yde en betjening af borgere i sårbare positioner, når de kontakter vagtcentralen m.fl.

Bilag

Referat fra Udsatterådets møde den 30. august 2024

Opsamling på foreningernes oplæg om udfordringer mm.

Punkt 6: Aktuelt fra foreningerne i Udsatterådet

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

Foreningsrepræsentanterne i Udsatterådet orienterer om nyt fra foreningerne.

Beslutning

Fra foreningerne i Udsatterådet blev der over en bred front tilkendegivet, at der opleves en stigning i antallet af hjemløse på trods af flere tilbud til denne gruppe. Der er derfor p.t. et stigende problem med, at forskellen mellem tilbud og behovet for støtte til hjemløse borgere er stigende.

Birgitte Thorup fra Kirkens Korshær orienterede om tilbud til unge mellem 17 til 30 år i Huset i Nørre Allé i Aarhus samt om aktuelle store udfordringer i forhold til foreningens støtte til grønlændere, hvor der opleves manglende muligheder for at give den rette støtte som følge af manglende finansiering.

Punkt 7: Aktuelt fra Region Midtjylland

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

Der orienteres på mødet om aktuelle tiltag i Region Midtjylland relation til Udsatterådets arbejde.

Beslutning

Der blev kort orienteret om den nye sundhedsreform. Der er dog stadig meget i reformen, der er uklart, da det afventer centrale udmeldinger. Ligeledes vil der i Region Midtjylland skulle arbejdes med og træffes lokale beslutninger om, hvordan elementerne i reformen skal implementeres i Region Midtjylland.

Der er i Udsatterådet et stort ønske om at følge og involveres i implementeringen af reformen, så der sikres et fokus på betydningen for borgere i sårbare positioner.

Et led i sundhedsreformen er etableringen af fem sundhedsråd i Region Midtjylland. Det blev i den forbindelse drøftet, hvordan der fremover sikres inddragelse og samskabelse med foreninger, civilsamfundet, patienter og pårørende m.fl. fremover til arbejdet i sundhedsrådene og det øvrige politiske system.

Det blev derfor aftalt, at Udsatterådet vil arbejde med belyse erfaringerne fra civilsamfundet med at give råd og input til administrative og politiske beslutningsprocesser med henblik på at give dette input til det politiske system i Region Midtjylland.

Punkt 8: Godkendelse af mødeplan for 2025

1-01-81-11-23

Resume

Der fremlægges forslag til mødeplan for 2025 for Udsatterådet.

Indstilling

Det indstilles,

at mødeplanen for Udsatterådet for 2025 godkendes.

Sagsfremstilling

Ifølge kommissoriet afholdes der to til fire møder i Udsatterådet om året.

Det foreslås, at Udsatterådet holder fire møder i 2025.

Der foreslås derfor følgende mødeplan for 2025:

- torsdag den 20. februar 2025 kl. 13.00-16.00
- onsdag den 28. maj 2025 kl. 13.00-16.00
- mandag den 25. august 2025 kl. 13.00-16.00
- onsdag den 22. oktober 2025 kl. 13.00-16.00.

Beslutning

Udsatterådet godkendte mødeplanen for 2025 med den justering, at der skal holdes tre møder i 1. halvår af 2025 og et møde i 2. halvår 2025.

Der er således følgende mødedatoer for Udsatterådet i 2025:

- torsdag den 20. februar 2025 kl. 13.00-16.00
- onsdag den 28. maj 2025 kl. 13.00-16.00
- onsdag den 22. oktober 2025 kl. 13.00-16.00.

Den sidste dato i 1. halvår 2025 vil blive udmeldt senere.

Udsatterådet drøftede, at man eventuelt kan nedsætte en eller flere arbejdsgrupper om konkrete emner, som kan arbejde mellem møderne med oplæg til Udsatterådet.

Punkt 9: Gensidig orientering

1-01-81-11-23

Sagsfremstilling

Gensidig orientering for Udsatterådets medlemmer.

Beslutning

Udsatterådet drøftede kort muligheden for at sætte lighed i sundhed på dagsordenen i forhold til det kommende kommunal- og regionsrådsvalg i november 2025.

Ditte Fredensborg, formand for Udsatterådet, orienterede om, at regionsrådet vil udpege en ny formand til Udsatterådet fra den 1. januar 2025, da hun træder ud af regionsrådet.

Punkt 10: Mødedeltagelse

1-01-81-11-23

Beslutning

Alle var mødt, undtagen Johanne Marie Dirdal, Susanne B. Andersen, Karen Elisabeth Vestergaard og Susanne Buch, der havde meldt afbud.

Annie Røn og Kristina Louise Bliksted forlod mødet kl. 10.30 efter behandlingen af punkt 4.